

Ekonomia
C. Errealitate ekonomikoa. Mundua ikuspegi makroekonomikotik ulertzeko tresnak
1. Makroekonomia. Eragile ekonomikoak eta errentaren fluxu zirkularra.* Eskari erantsia, eskaintza erantsia eta horien funtzionamendua.
2. Hazkunde ekonomikoari eta garapenari buruzko analisi kritikoa. Hazkundearen faktoreak*. Errentaren banaketa: efizientziaren eta ekitatearen arteko erlazioa.* Garapen sozialaren adierazleak*. Ongizatea eta bizi-kalitatea.
3. Lan-ekonomia. Lan-merkatuen funtzionamendua eta joerak.*Iraultza digitalak eta teknologikoak merkatu horretan eragindako aldaketen balorazio kritikoa. Langabezia motak. Ondorioak eta neurri zuzentzaileak. Soldata-arrakala. Euskal Autonomia Erkidegoko lan-merkatuaren berezitasuna*
4. Nazioarteko merkataritza, integrazio ekonomikoko prozesuak eta horien ondorioak. Protekzionismoa eta merkataritza askea.*Europako Diru Batasuna*
5. Finantza-sistema, haren funtzionamendua eta ondorioak*. Finantza-panoramaren bilakaera. Dirua. Diruaren tipologia eta dirua sortzeko prozesua.
D. Ekonomia-politikak
1. Ekonomia positiboa eta ekonomia normatiboa.* Estatuaren esku-hartzea eta horren justifikazioa. Ekonomia-politika eta haren ondorioak*.
2. Zerga-politika. Euskal Autonomia Erkidegoko fiskalitatea eta Ekonomia Ituna. Ongizate-estatu eta horren finantzaketa. Euskal Autonomia Erkidegoko aurrekontu publikoak, generoaren ikuspegitik. Solidaritate-printzipioa eta zergen balio sozialaren onarpena. Defizit publikoa, zor publikoa eta horien ondorioak. Ezkutuko ekonomia*.
3. Diru-politika eta prezioen egonkortasuna. Diru-merkatuaren funtzionamendua. Inflazioa: azalpen-teoriak. Diru-politikek inflazioan, hazkunderan eta ongizatean duten ondorioak*.
E. Espainiako eta Euskal Autonomia Erkidegoko ekonomiaren erronkak testuinguru globalizatuan
1. Globalizazioa: azalpen-faktoreak, aukerak eta arriskuak. Kriariaren, aukera gisa, onarpena eta balorazioa. Desberdintasunen gutxitzea/handitzea: azpigarapena. Pobrezia herrialde garatueta: Euskal Autonomia Erkidegoaren kasua*.
2. Ekonomia berria eta iraultza digitala*. Ekonomia kolaboratiboa. Ekonomia zirkularra. Iraultza digitalak enpleguan eta errentaren banaketan duen inaktuari buruzko irizpen kritikoa. Biztanleria aktiboa iraultza digitalaren erronketara egokitzeko estrategia.
3. Ongizate-estatuaren etorkizuna*. Pentsioen jasagarritasuna.* Euskal Autonomia Erkidegoko biztanleriaren zahartzearen problematika*. Migrazio-fluxuak eta horien inplikazio sozioekonomikoak.
4. Beherakada ekonomikoari buruzko teoriak.
5. Garapen Iraunkorraren Helburuak (GIH) eta egungo erronka ekonomikoak*. Aztarna eta zor ekologikoa. Tokiko kasuen azterketa: Garapenerako 2030 Agendari Euskal Autonomia Erkidegoak egiten dion ekarpena; gizarte- eta ekonomia-itunak.

ENPRESA ETA NEGOZIO EREDUEN DISEINUA

Enpresa-erakundeak gure eguneroko bizitzaren parte dira, eta milioika pertsonak, eguneroko lanaren bidez, beren bizi-proiektua gara dezaten ahalbidetzen dute. Era berean, gure gizarteak aurrera egin dezan laguntzen dute. Horrexegatik da garrantzitsua haren funtzionamendua aztertzea, gure ingurunean izandako aldaketen ondorioz sortzen diren arazoei erantzuteko eta irtenbideak bilatzeko aukera ematen baitigu, proiektu ekintzaile berritzaileen sorreraren bidez.

Diziplina hori Batxilergoko Curriculumean sartzeak espirtu ekintzailea sendotzen laguntzen du, sormena, malgutasuna, ekimena, talde-lana, norberaren gaineko konfiantza eta zentzu kritikoa gisako jarreraren bidez. Horrekin, ikasleek, prestakuntza-etapa honetan, trebetasun sozialak eta taldeetan eta erakundeetan integratzeko trebetasunak gara ditzakete, konpetentziak behar bezala garatze aldera. Era berean, gizarte-zientziekin zerikusia duten ikasketetarako irteerak bideratu eta erraztu nahi dira, batez ere ekonomiaren eta administrazioaren arloko ikasketetarako irteerak. Horrez gain, gero eta beharrezkoagoak diren harremanetarako eta komunikaziorako gaitasunekin, informazioaren tratamendurako teknika arrazionalen erabilerekin, ekimenarekin eta autonomiarekin lotzen diren irteerak ere bideratu eta erraztu nahi dira.

Aurrekoa bat dator Kontseiluaren 2018ko maiatzaren 22ko Gomendioan etengabeko ikaskuntzarako funtsezko kompetentziei buruz jasotakoarekin. Gomendio horretan adierazten denez, pertsonak ekonomia eta aukera sozial eta ekonomikoak ulertu behar dituzte, baita enpresa, erakunde edo gizarte batek aurre egin beharreko zailtasunak ere.

Jakintzagai honek bi helburu ditu: batetik, ikasleak enpresaren ezagutzara hurbiltzea —garapen ekonomikoaren katalizatzaile den heinean— eta, horretarako, berrikuntza enpresa-jardueraren funtsezko alderdi gisa nabarmentzea eta erantzukizun sozial korporatiboaren berezko balioak integratzea; bestetik, sormena eta berrikuntzaespiritua eta gogoeta kritikoa sustatzea, eta negozio-eredua diseinatze eta haren bideragarritasuna aztertze erabaki arrazoituak har daitezen sustatuko duen ekintzailtza-kultura sustatzea.

Ikasleek Lehen Hezkuntzako eta Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzako funtsezko kompetentzia guztiak eskuratu izana hartzen du abiapuntu jakintzagaiak, baina, bereziki, ekintzailtza-kompetentzia, herritar-tasunerako kompetentzia, kompetentzia digitala eta kompetentzia pertsonala, soziala eta ikasten ikastekoa. Kompetentzia horiek osatuko dira enpresen funtzionamendua eta aukera sozial eta ekonomikoak ulertzea ahalbidetuko duten elementuekin eta aurre egin beharreko zailtasunekin, baita gogoeta kritiko eta erakitzailerekin eta egungo arazo eta erronketarako soluzio-proposamenarekin ere.

Giza eta Gizarte Zientzietako Batxilergoko bigarren mailako Enpresa eta Negozio Ereduen Diseinua jakintzagaiak diziplina anitzeko izaera duenez gero, zenbait arlo osagarriren bidez (matematika, ingeleza, filosofia eta etika, informatika eta abar) jakintzak eskuratzea eta garatzea eskatzen du. Enpresa-munduaren ikasketak, halaber, beste jakintzagai horietako jakintzak hobeto bereganatzen eta ulertzen lagunduko du; horregatik, ezinbestekoa da arlo horietako irakasleekin eraginkortasunez koordinatzea, kompetentziak behar bezala eskura daitezen.

Jakintzagai hau ikaskuntza adierazgarri, funtzional eta ikasleentzat interesgarri batzuetatik abiatuta garatzen da, eta kompetentzia espezifiko batzuk eskuratzearen inguruan antolatuta dago. Kompetentzia horiek, lehenik eta behin, enpresa-jarduerak eta ekintzailtzak gizarte-eraldaketan duten garrantziari buruzkoak dira. Bigarrenik, ingurunea ezagutzeari buruzkoak dira, ingurunearen eta enpresen arteko erlazioak zehazteko. Hirugarrenik, enpresen funtzionamenduari eta barne-egiturari buruzkoak eta negozio-eredu berrien proposamenari buruzkoak dira. Laugarrenik, tresna berritzaileen erabilerari eta enpresen egiten duten komunikazio-estrategien erabileraren balorazioari buruzkoak dira. Azkenik, planteatutako negozio-ereduari buruzkoak dira —enpresaanalisirako tresnak erabiliko dira negozioaren bideragarritasunari buruzko ondorioak ateratzeko—. Egindako prozesuan ikasitakoari esker, ikasleek oinarrizko enpresa-plana idazteko eta aurkezteko behar diren ezagutzak, gaitasunak eta trebetasunak eskuratzen dituzte.

Ebaluazio-irizpideen helburua da jakintzagaiaren kompetentzia espezifikoak zenbateraino lortu diren zehaztea, jakintzak zenbateraino barneratzen diren eta nola aplikatzen diren egiaztatzea eta ikasleak bere garapen pertsonalerako eta akademikorako jarrera eta balio garrantzitsuak hartzen dituen zehaztea. Horien formulazioan, beraz, jakitearen, egiten jakitearen eta izaten jakitearen erreferentziak jasotzen dira.

Kompetentzia espezifikoak eskuratzen laguntzen duten oinarrizko jakintzak lau multzotan antolatzen dira.

- *Enpresa eta bere ingurunea* multzoa enpresa-proiektu baten jatorria ezagutzean datza: arriskatu duen eta jarduera erantzukizun sozialaren, berdintasunaren eta inklusioaren testuinguruan egiten duen pertsona, ingurunea kontuan hartzen duena eta joera aldakorren eta berrikuntza funtsezko faktoretzat jotzearen garrantziaz jabetzen dena. Euskal inguruneari dagozkion zehaztapenak ere jasotzen dira, eta, hala, enpresa-proiektu hori zehatzago eta hurbilago kokatzen da testuinguruan.
- *Negozio- eta kudeaketa-eredua* multzoa negozio-ereduaren kontzeptupean dauden enpresaren arlo funtzionalak aztertze bideratuta dago. Arlo horiek edozein enpresaren ardatz nagusiak biltzen dituzte, jarrera tradizionalenetatik berritzaileenetara. Negozio-ereduen patroien azterketa barne hartzen du, eta ikasleei egun indarrean dauden adibideak eskaintzen dizkie, balioa sortuko duten eta testuinguru berrietara egokitzen diren beste proposamen batzuetarako inspirazio-iturri izan daitezkeenak.

- *Negozio- eta kudeaketa-ereduetan berritzeko tresnak* multzoak sormen- eta berrikuntza-aukera handiagoak eskaintzen dituzten eta prozesuaren faseetan aplikatu daitezkeen baliabideak eta tresnak aurkezten dizkie ikasleei.
- *Enpresa-estrategia eta enpresa-errealitatea aztertzeke metodoak* multzoa lotzen da proiektuaren bideragarritasuna zehazteko enpresa-analisirako tresnak aplikatzea ahalbidetzen duten jakintzekin. Urteko kontuen analisia barne hartzen du, testuinguru jakin baten barruan oinarrizko enpresa-plan bat idaztera begira.

Jakintzagai hau ikuspegi teoriko-praktikotik planteatzen da, betiere negozio-eredu baten proposamenaren bidez. Izatez, negozio-eredurako proposamen hori egitean, jakintza multzoak jorratuko dira, praktikan jarriko dira eta ereduaren bideragarritasuna ebaluatzeke egindako prozesu osoa ulertuko da. Horrela, enpresa baten negozio-eredua sostengatzen duten ardatzei, erantzukizun sozial korporatiboaren eztabaidari eta emakumeen inklusio eta zereginari buruzko ikerketa egin ondoren, egoera jakin bati aplikatutako negozio-eredua diseinatu ahal izango da, eta, zeregin horretan, arlo horretako jakintzetan jasotako tresnak erabili ahal izango dira. Hortik aurrera, negozioeredua baliozkotzen da, haren bideragarritasuna baloratzen da eta hautemandako desoreketarako soluzioak proposatzen dira. Horrela, ikasleak erabakiak hartzeke prozesuaren protagonista bihurtuko dira, eta oinarrizko enpresa-plan bat idazteke eta komunikatzeko behar den informazioa izango dute.

KONPETENTZIA ESPEZIFIKOAK

1. Enpresa-jarduera eta jarduera ekintzailea aztertzea, gizartean duten eraldatzeahalmena onartuz eta prozesu horretako berrikuntzaren eta digitalizazioaren balioaz gogoeta eginez, gaur egungo ekonomiaren funtzionamendu orokorrean duten zeregina ulertzeke.

Errealitatea ikuspegi ekonomikotik ulertzea funtsezkoa da gure gizartea hobeto ulertzeke; horregatik, ikasleentzat garrantzi handikoa da pertsona ekintzaileek eta enpresek egungo testuinguruaren elementu eraldatzaile gisa betetzen duten zeregina ezagutzea. Izatez, dinamismo handia eta teknologia berriak eta haien aplikazio ugariak azkar barneratzeko ahalmena egungo testuinguruaren bereizgarri dira. Horrek guztiak eraginda, aldatzen ari da ekoizpen-egitura orokorra, baita egitura ekonomikoa eta gizarte osoa ere, eta horrek berrikuntza funtsezko elementu bihurtzen du edozein enpresarentzat.

Ikasleak beren inguruan zer gertatzen den ulertzeke gai badira, beren bizitza eta gizartea hobetzeko erabakiak hartu ahal izango dituzte.

Konpetentzia espezifikoa hau deskriptore hauekin lotzen da: HKK2, KD2, KD5, KPSII1.2, KPSII3.2, HK1, EK1, EK2.

2. Ingurune ekonomikoa eta soziala eta ingurune horrek enpresa-jardueran duen eragina ikertzea, enpresen eta ingurunearen arteko erlazioak aztertuz eta erantzukizun sozial korporatiboaren, berdintasunaren eta inklusioaren irizpideetatik abiatzen diren estrategia bideragarriak identifikatuz, enpresen egokitze-gaitasuna baloratzeke.

Errealitatea ikuspegi ekonomikotik eta sozialetik aztertzean, ikasleak jabetu daitezke inguruneak enpresan duen eraginaz eta enpresa-funtzionamenduak gizartean edo ingurumenean dituen ondorioez, besteak beste.

Enpresak ez dira gizartean gertatzen denaz kanpo dauden erakundeak; hori dela eta, ezinbestekoa da ulertzea ingurune orokorreko eta espezifikoko elementuek zer eragin duten hartzen diren erabakietan.

Jakin-mina piztea eta errealitateari buruzko ikuspegi irekia izatea izango da ingurune sozioekonomikoa ikertzearen abiapuntua. Ezagutza horri esker, ikasleek konpondu behar diren arazoak identifikatu ahal izango dituzte eta gizarte-ongizatea areagotzen duten enpresa-soluzioak proposatu ahal izango dituzte.

Horretarako, kontuan hartuko dute soluzio horiek baliabideen agortzea, prekaritatea, desberdintasuna eta bestelako desorekak eragin ditzaketela. Horregatik, funtsezkoa da ikasleek jakitea enpresa batzuek zer ahalegin egiten duten beren enpresa-helburuak Garapen Iraunkorreko Helburuekin (GIH) bat egin dezaten. Izatez, enpresa horiek Erantzukizun Sozial Korporatiboa (ESK) barne hartzen dute, eta, horrela, desoreka horiek murrizten lagunduko dute eta gizarte bidezkoagoa eta jasangarriagoa lortzen lagunduko duen balio-proposamena sortzeko gai izango dira, ingurunera azkar egokitzeari utzi gabe. Halaber, ezinbestekoa da ikaslea jabetzea enpresak zerga- eta lan-betebeharrak betetzen dituela, ongizate-estatuari euste aldera eta hura garatze aldera.

Konpetentzia espezifikoa hau deskriptore hauekin lotzen da: HKK2, HKK3, STEM4, KD1, KPSII2, KPSII5, HK4, EK1.

3. Egungo negozio-ereduak ezagutzea eta ulertzea, beste eredu tradizional batzuekin alderatuz eta sormen-diseinua errazten duten estrategiak eta tresnak aplikatuz, balioa eman, beharrak ase eta ongizate ekonomiko eta sozialari laguntzen dioten negozioereduak proposatzeko.

Negozio-ereduak ezagutuko badira, enpresaren arlo funtzionalak aztertu beharko dira (ekoizpen-arloa, komertziala, finantzarioa...), arlo horiek baitira edozein negozio-ereduren ardatz nagusiak, tradizionalenetik berritzaileenera.

Gaur egun enpresek, tradizionalenetik teknologikoenetara, ingurune dinamikoetan dihardute. Ingurune horietan aldaketak azkar batean gertatzen dira eta aurre egin beharreko arazoak konplexuak izaten dira. Ezaugarri horrek ziurgabetasun handia sortzen du etorkizunera begira, eta inpaktu handia eragiten du enpresen erabaki estrategikoetan.

Negozio-eredu berrien bidez (adibidez, *long tail*, *freemium*, multiplataforma eta app), enpresek ingurune horiei aurre egin diezaiakete eta bizkor jardun ahal izango dute. Ikasleek eredu horiek ezagutu beharko dituzte, eta beste batzuk sormenez eta espiritu berritzailez proposatzeko eta diseinatzeko gai izan beharko dute.

Negozio-ereduak sortzeko, CANVAS mihisearen tresna erabiltzea proposatzen da. Tresna horrekin, ikasleek beren balio-proposamena landuko dute eta jarduerak, baliabideak eta funtsezko asoziazioak egingo dituzte, baita kanalak eta bezeroekiko harremanak, kostuen egitura eta diru-sarreraren iturriak landu ere. Tresna horrekin batera, beste tresna osagarri batzuk ere landu daitezke, hala nola bezeroen enpatia-mapa, ikusizko pentsamendua edo ozeano urdinen estrategia.

Gaur egun, enpresek helburu hauek ere planteatzen dituzte: aberastasuna eta, aldi berean, berrikuntza sortzea; etengabe hobetzeko eta ingurunera egokitze nahiari eustea; beharrak asetzea; eta gizarte-ongizatea areagotzea. Ezinbestekoa izango da ikasleek ulertzea dualtasun hori osagarria dela enpresaren ikuspuntutik.

Konpetentzia espezifikoa hau deskriptore hauekin lotzen da: HKK2, HKK3, STEM2, KD1, KPSII3.2, HK3, EK1.

4. Enpresa-munduan aplikatzekoak diren komunikazio-estategiak baloratzea eta aukeratzea, formula berriak erabiliz eta enpresaren barruan nahiz kanpoan sortzen den informazioa lortuz, erabakiak hartzeko prozesuan beharrezkoa den informazioa eraginkortasunez kudeatzeko eta behar bezala transmititzeko.

Edozein erabaki-prozesutan informazioa eskuratzea eta komunikazio eraginkorra izatea funtsezkoa da edozein arlotako helburuak lortuko badira. Zehazki, enpresen arloan hautematen da hori, enpresak berak zein harekin erlazionatzen diren gainerako eragileek erabiltzen baitute informazio-fluxua. Enpresa-munduan aplika daitezkeen eta teknologia berriei oso lotuta dauden komunikazio-estategiak erabiliz gauzatu behar dituzte enpresaren eta inguruko eragileen artean informazioa trukatu eta kudeatzean; horrez gain, komunikazio-tresnak aplikatzen jakin behar dute, hala nola istorioen kontaketa (*storytelling*) eta igogailuko diskurtsoa (*elevator pitch*). Prozesu horretan, funtsezkoa da ikasleek jarrera kooperatiboa eta

errespetuzkoa izatea komunikatzeko moduan, baita argudiatzen eta entzuten ikastea eta ezagutarazi nahi dutena eraginkortasunez transmititzen ikastea ere.

Azkenik, XXI. mendeko berezko ekonomia-globalizazioak berarekin dakar enpresak gero eta nazioartekoa-goak izatea eta gero eta gehiagotan beste hizkuntza batean komunikatzea. Horretarako, funtsezkoa da ikasleek zenbait hizkuntza ikasi eta erabiltzea, askotariko egoeretan zuzen eta autonomiaz komunika daitezen.

Kompetentzia espezifikoa hau deskriptore hauekin lotzen da: HKK1, HKK3, KE1, KE2, KD2, KPSII3.2, EK2.

5. Diseinatutako negozio-ereduaren behin-behineko analisia egitea, gauzatutako prozesu osoa ulertzeko eta negozio-ereduaren proposamena baliozkotzeko behar diren enpresa-analisirako tresnak aplikatuz.

Prozesuaren zenbait unetan aplikatutako enpresa-analisirako tresnei esker, lor daiteke negozio-ereduaren proposamena baliozkotzeko informazioa. Baliozkotzea simulatutako egoera jakin batean egin behar da, eta, horretarako, ikasleei prozesu osoaren ikuspegi orokorra emango zaie, eta, aldi berean, ordura arte hartutako edozein erabaki zuzentzeko edo birplanteatzeko aukera emango zaie.

Lortutako informazio guztia, hartutako erabakiak, erabaki horien justifikazioa, eta erabilitako analisi-tresnen emaitzak dira ikasleek oinarritzko negozio-plan bat egiteko oinarria.

Horrela, helburua da ikasleak enpatizatzea eta pertsona ekintzailearen lekuan jartzea, egindako prozesu osoaren ikuspegi integrala lortzea eta asmatzeetatik nahiz akatsetatik ikastea.

Kompetentzia espezifikoa hau deskriptore hauekin lotzen da: KD2, KD3, KPSII1.1, KPSII5, EK1, EK2, EK3.

EBALUAZIO-IRIZPIDEAK

Enpresa eta Negozio Ereduen Diseinua
1. kompetentzia espezifikoa
1.1 Enpresa-jarduerak eta ekintzailtzak egungo ekonomian duten garrantzia ulertzea, gizartean duten eraldatze-ahalmena ezagutuz eta berrikuntzaren eta digitalizazioaren balioaz hausnartuz.
1.2 I+G+Bak gizarte- eta enpresa-garapenean betetzen duen eginkizuna aztertzea, ekonomian inpaktu handia duten joera eta teknologia berriak identifikatuz.
2. kompetentzia espezifikoa
2.1 Enpresak jarduera garatzen duen ingurunearen ezaugarriak identifikatzea eta aztertzea, horietatik abiatuta hartutako estrategiak eta erabakiak azalduz eta jarduerak gizartean eta ingurumenean izan ditzakeen ondorioak azalduz.
2.2 Enpresa motak, enpresen elementuak eta eginkizunak eta enpresek hartzen dituzten forma juridikoak ezagutzea, jabeen eta kudeatzaileen legezko erantzukizunak eta kapitalaren eskakizunak horietako bakoitzarekin erlazionatuz.
2.3 Enpresek inguruko aldatetara eta merkatuaren eskakizunetara azkar, arduraz eta modu jasangarrian egokitzeko duten gaitasuna baloratzea, haien ingurune ekonomikoa eta soziala eta enpresa-jardueran duten eragina ikertuz.
2.4 Negozio-eredua abian jartzeko tramite fiskalak, lanekoak eta Gizarte Segurantzakoak ezagutzea, legezko betekizun horiek betetzearen garrantzia baloratuz.
3. kompetentzia espezifikoa
3.1 Egungo beharrei erantzutea ahalbidetuko duen negozio-eredu eraldatzailea proposatzea, eredu desberdinak konparatuz eta sormen-diseinuko estrategiak eta tresnak erabiliz.
3.2 Enpresa-erakundearen arloak aztertzea, hala nola ekoizpen-arloa, merkataritzakoa, finantzetakoa edo giza baliabideetakoak, arlo horien ezaugarriak aztertuz, negozio-eredu berritzaile baten kudeaketa efizientea lortzeko.
4. kompetentzia espezifikoa
4.1 Enpresaren barne- eta kanpo-esparruan lortutako informazioa eraginkortasunez kudeatzea, komunikazio-formula berrien bidez informazioaren transmisioa errazten duten komunikazio-estrategiak hautatuz.
4.2 Gauzatutako negozio-ereduaren proiektua azaltzea, hizkuntzen erabilera eraginkorraren bidez eta gainerakoak balio proposamenarekin erakartzeko eta interesa pizteko behar diren tresnen erabilera eraginkorraren bidez.

Enpresa eta Negozio Ereduen Diseinua
5. kompetentzia espezifikoak
5.1 Planteatutako negozio-eredurako inbertsio-proiektuak baloratzea, VAN eta PAYBACK emaitzetatik abiatuta alternatibarik onuragarrienaren aukeraketa modu arrazoituan justifikatuz.
5.2 Diru-sarreraren eta kostuen egitura zehaztea, haien etekina eta errentagarritasun-atalasea kalkulatzuz, planteatutako negozio-eredutik abiatuta.
5.3 Simulatutako agertoki jakin batean oinarritako negozio-plana egitea, hartutako erabakiak justifikatuz.
5.4 Ekonomia- eta finantza-egoera aztertzea eta azaltzea, balantzean zein galdu-irabazien kontuan jasotako informaziotik abiatuta, aurkitutako desoreketarako balizko soluzioak adieraziz.
5.5 Testuinguru jakin batean diseinatutako negozio-ereduaren proposamena baliozkotzea, gauzatutako prozesu osoa barne hartuz, enpresa-analisirako zenbait tresnaren bidez.

OINARRIZKO JAKINTZAK

Enpresa eta Negozio Ereduen Diseinua
A. Enpresa eta bere ingurunea
1. Enpresaburua. Ekintzailea. Profila*. Enpresaburuen irudiaren aitortza, egungo testuinguruaren eragile eraldatzaile gisa.* Ekintzailtza-kulturaren sustapena.
2. Enpresa. Sailkapena.*Enpresaren lokalizazioa eta dimentsioa: enpresa txiki eta ertainek euskal industria-ehunean duten garrantzi berezia*. Enpresa-jarduera arautzen duen esparru juridikoa.*Enpresen forma juridikoak. Kasu espezifiko bat: euskal kooperatibismoa.*
3. Enpresa-ingurunea*. Erantzukizun sozial korporatiboa. Emakumea eta ekintzailtza. Gizarteratzea eta ekintzailtza. Enpresak Garapen Iraunkorrerako Helburuekin duen konpromisoa: 2030 Agenda.
4. Enpresaren zerga- eta lan-arloko betebeharrak halaberrez bete izanaren ikuskerak; euskal zerga-sistema eta Gizarte Segurantzak.*
5. *Enpresa, digitalizazioa eta berrikuntza. I+G+B*. Berrikuntzaren teoriak. Berrikuntza motak. Joera emergenteak. Berrikuntza-estrategiak. Iraultza digitalak eta teknologikoak eragindako aldaketen balorazio kritikoa.
B. Negozio- eta kudeaketa-eredua.
1. Enpresa eta negozio-ereduak. Tradizionala versus egungoa.*
2. Merkataritza-funtzioak*. Bezeroen segmentua. Balio-proposamena. Kanalak. Bezeroekiko harremanak. Diru-sarreraren iturriak.*Marketin-estrategiak: marketin 2.0.*
3. Ekoizpen- eta hornikuntza-funtzioak*. Ekoizpen-prozesua. Efizientzia eta produktibitatea. Funtsezko jarduerak. Funtsezko baliabideak. Funtsezko asoziazioak.*Kostuen egitura: kostuen sailkapena eta kalkulua.* Izakinak baloratzeko metodoak: FIFO eta batez besteko prezio haztatua; inbentarioaren kudeaketa: Eskabide-puntua. JIT.*
4. Giza baliabideen kudeaketa*. Talde arinen osaera eta funtzionamendua. Lan-merkatuak eskatzen dituen gaitasunak: lan kolaboratiboa eta talde-lana arintzen duten trebetasunen garapena eta hobekuntza. Kontratazioa eta enpresaren lan-erlazioak. Enpresetako berdintasuneta inklusio-politikak.
5. Finantza-funtzioak*. Ekonomia- eta finantza-egitura. Inbertsioa.*Inbertsioen balorazioa eta aukeraketa: VAN eta PAYBACK*. Finantza-baliabideak. Barne- eta kanpo-finantzaketako iturri alternatiboen analisia.
6. Enpresako informazioa: kontabilitate-betebeharrak. Ondarearen osaera eta balorazioa. Urteko kontuak eta irudi fidela.* Balantzearen elaborazioa* eta galdu-irabazien kontua.
C. Negozio- eta kudeaketa-ereduetan berritzeko tresnak
1. Negozio- eta kudeaketa-ereduaren mihisea: kontzeptua, arloak, multzoak, utilitatea eta negozioereduen patroiak*(CANVAS eredua).*
2. Bezeroen ikuspuntua:*enpatia-mapa.*
3. Sormen-pentsamenduaren sustapena*, negozio- eta kudeaketa-ereduaren diseinura aplikatua.*Sormen-prozesua:* dibergentzia eta konbergentzia. Negozio-ereduetarako ideia berriak sortzeko dinamika.

Enpresa eta Negozio Ereduen Diseinua
4. Lehia eta merkatu-hobiak bilatzeko tresnak: *Google Trends.*
5. Ideiak antolatzeke tresnak: ikus-pentsamendua edo <i>Visual Thinking</i> . Laburtzeko gaitasuna. Ideiagintza. *Komunikazioa.*
6. Prototipogintza: kontzeptua eta utilitatea. Prototipogintzaren aukerak: ondasunak, zerbitzuak eta aplikazioak.
7. Proiektu edo ideia baten aurkezpen eraginkor eta laburraren garrantziaren balorazioa*. Metodologia: istorioen kontaketa edo <i>storytelling</i> eta igogailuko diskurtsoa edo <i>elevator pitch</i> . Beste metodologia batzuk.
8. Agertokiak: ideien esplorazioa, etorkizuneko agertokiak eta negozio-eredu berriak.
9. Negozio- eta kudeaketa-ereduetan berritzeko beste tresna batzuk.
D. Enpresa-estrategia eta enpresa-errealitatea aztertzeke metodoak
1. Negozio-ereduaren ingurunea. Aurreikuspena: funtsezko joerak. Makroekonomia: aldagai makroekonomikoak. Lehia: lehia-indarrak.
2. Negozio-ereduaren aurreiazko ebaluazioa: *AMIA analisia* Diru-sarreraren eta kostuen aurreikuspenaren analisia eta *errentagarritasun-atalasea*.
3. Negozio-ereduaren balidazioa. <i>Lean Startup</i> . Bezeroen garapena. Produktu arineko garapena.
4. Ideiaren, produktuaren eta markaren babesa.*
5. Erabakiak hartzeke prozesua. Estrategiak. Simulazioa kalkulu-orrian. Oinarrizko negozioplanaren idazketa.
6. E-mailtzen analisia: merkatuaren azterketa, *kontabilitate informazioaren interpretazioa* eta analisia, eta finantzako egoera-orrien analisia.

GEOGRAFIA

Geografiak pertsonen eta lurraldearen arteko elkarreragin eta interdependentzia konplexuak aztertzen ditu, eta pertsonak bizi diren espazioa ezagutzen laguntzen du, tokiko ingurunearen erreferentziatik testuinguru globalera. Era berean, etengabe eraldatzen ari den errealitate ekosoziala ulertzeke eta munduan gure tokia aurkitzeke gida baliagarria da, betiere mugak ezagutze aldera eta XXI. mendeko erronken aurrean aukerak bilatze aldera.

Espazio geografikoa da geografiaren aztergaia, eta jakintzagaiaren xedea da lurralde hori denboraren poderioz modelizatzen duten prozesu naturalen eta giza prozesuen ulermen eta azalpen holistikoa. Pertsonen espazioaren eta denboraren kontzientzia dutenez gero, beren inguruko errealitatearen interpretazio hori behar dute, bizi-esperientziak garatzen diren lurralde, une eta gizarte-egituraren pertzepzio pertsonalaz eta kolektiboaz haratago. Batxilergoko jakintzagai honetan, analisi geografikoa Euskal Herriaren eta Espainiaren mailan oinarritzen da, baina mundu garaikideko errealitateak modu kritikoa ezagutzeko eta baloratzeko beharrezkoa den Europaren ikuspegitik eta ikuspegi globaletik begiratura.

Geografia jakintzagaiak hurbileko errealitate horiek eta errealitate globalak ulertzen laguntzen du, eta hori funtsezkoa izango da ikasleen nortasuna eraikitzeke, betiere norberaren identitatea osatzearen eta besteena errespetatzearen ildotik. Gainera, gizarte justua eta bidezkoa eraikitzeke bidean, herritartasun kritikorako oinarria izan behar du, balio demokratikoetatik, oinarrizko eskubideen errespetutik eta erantzukizun zibikotik abiatuta. Hartara, bat etorriko da Garapen Iraunkorraren Helburuekin.

Eskala globalean eta tokiko eskalan gertatzen diren etengabeko eraldaketen testuinguru honetan, Geografia jakintzagaiak natura-ingurunearen eta gizartearen ikuspegi integrala eskaini behar du, eta saiatu behar du pertsona ororen berezko jakin-mina pizten eta ezagutza geografikoez goza dezan lortzen. Konpetentzia espezifikoez lurraldean garatzen diren fenomeno naturalen eta giza fenomenoaren ikerketan oinarritutako ikaskuntza dute ardatz, eta arreta berezia ematen diete beren ingurune hurbilenean gertatzen diren fenomenoek. Fenomeno horiek egungo gizartearen eguneroko bizitzan dute eragina, eta horietako batzuk etorkizuneko erronkak dira, nahiz eta, batzuetan, iraganean ere erronkak izan diren. Erronka ekosozialei pentsamendu geografikotik erantzungo bazaie, zorrotasun zientifikoa, estrategien